

International Journal of Social
Science Research
www.ijssr.net
ijssresearch@gmail.com
ISSN: 2146-8257

Looking to The Modern Woman Perception of Secondary School Students From Social Studies' Window

Gül Tuncel¹

Marmara University, Atatürk Faculty of Education, Turkish and Social Studies Education

Aysel Aslaner

Ministry of National Education

ABSTRACT

As we consider the importance of social studies for the social construction of every day life, we can see that it is important to question modern woman perception of people from the perspective of gender mainstreaming. Accordingly, the aim of this study is to understand modern woman perception of secondary school students from the window of social studies. In addition to this, it aims to compare and contrast them with the modern woman image that presents on media. In the context of the study the method have been planned as semiotic analysis. Therefore sixty students from seventh and eighth grades students participated in this study to determine the modern woman perception of the students. It has been asked to them to suggest pictorial representation and then it has been expected to hem what they meant in their pictorial representation by using story telling method. The pictorial representation and the story telling of them have been analysed with using Charles Sander Peierce's analysis techniques and Ferdinand de Saussure's semiological and synchronic techniques from semiotic methods together.

When we examined and analysed the the obtained results, we have seen that modern woman perception of the female students has been shaped with their mother's social roles, as well as the woman image ,who is beautiful, chic, and stylish, presented and directed by media. In another words, in "modern woman" definition, the perspective which asserts that a woman can gain her strength with her physical appearance like the sparkling surface of a gift box is widespread idea for the students.

Key Words: Social Studies lesson, social construction, social role, modern woman.

ARTICLE INFO

Received: 31.05.2018

Revision received:
21.06.2018

Accepted: 26.06.2018

Published online:
30.06.2018

---

¹ Corresponding author:

Asist. Prof. Dr.
gtuncel2@gmail.com

Sosyal Bilgiler Dersi Penceresinden Ortaokul Öğrencilerinin “Modern Kadın” Algısına Bakmak

Gül Tuncel¹

Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi

Aysel Aslaner

Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen

ÖZET

Sosyal Bilgiler dersinin gündelik hayatın toplumsal inşası üzerindeki yeri düşünüldüğünde, toplumsal cinsiyet açısından “modern kadın” algısının sorgulanmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, Sosyal Bilgiler dersinin penceresinden ortaokul öğrencilerinin “modern kadın” algılarını anlamak ve medyada sunulan modern kadın algısıyla karşılaştırma yapmaktır. Araştırmanın amacı bağlamında yöntem, göstergebilimsel analiz olarak tasarlanmıştır. Çalışmaya 7. ve 8. Sınıfa devam eden toplam 60 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin modern kadın algılarını tespit edebilmek için resimsel anlatılar ortaya koymaları istenmiş, daha sonra hikâyeleştirme tekniğini kullanarak bu resimsel anlatılarına yükledikleri anlamları dile getirmeleri beklenmiştir. Öğrencilerin resimsel anlatıları ve hikâyeleştirmeleri göstergebilim analiz tekniklerinden Charles Sanders Peirce’in çözümlene modeli (belirti, ikon, simge) ile Ferdinand de Saussure’nin dizisel ve dizimsel çözümlene teknikleri birlikte kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular analiz edildiğinde kız öğrencilerin modern kadın algısının annelerinin toplumsal rolüne bağlı olarak oluşabildiğinin yanı sıra medyanın yönlendirdiği güzel, şık, modayı takip eden modern kadın algısının da söz konusu olduğu ortaya çıkmaktadır. Bir başka ifadeyle modern kadın söylemleri altında kadının gücünü, bir hediye paketinin ışıltılı yüzeyi gibi görünüşüyle kazanabileceğini savunan bir bakış açısı söz konusudur. Bu bakış açısının erkek öğrencilerin de algılarına yansıdığı görülmektedir. Bu da medyanın özellikle televizyon ve internet araçlarının öğrencilerin gündelik hayatın toplumsal inşasında ne kadar etkili olduğunun kanıtı olarak sunulabilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler dersi, sosyal inşa, toplumsal rol, modern kadın.

MAKALE BİLGİSİ

Alınma

*Tarihi:*31.05.2018

Düzeltilmiş hali alınma

tarihi: 21.06.2018

Kabul Edilme Tarihi:

26.06.2018

Çevrimiçi yayınlanma

tarihi: 30.06.2018

¹ Sorumlu yazar iletişim bilgileri:

Öğr. Gör. Dr.

Gltuncel2@gmail.com

Giriş

Modern kelimesi ilk kez 5.yüzyılda Hristiyan dönemi, Romalı ve Pagan geçmişten ayırmak için kullanılırken, günümüze yaklaştıkça bu kelime günlük hayatın dini hayattan ayrı tutulması biçiminde vücut bulmaktadır. Modernlik kavramına eski ile olan karşıtlıkta hep müspet bir mana atfedilmiş, yeninin eskiye oranla daha ilerlemiş ve gelişmiş olduğuna vurgu yapılmıştır (Habernas, 2010: 29; Anderson, 2003: 78).

Kültürel değişime yönelik olarak toplumsal hayata birtakım referans noktaları temin eden modern kavramı, günlük hayattan siyasi ve ekonomik faaliyetlere kadar sürekli bir değişimin müşahede edildiği tarih perdesinde her zaman içinde bulunulan çağın ileri ve gelişmiş sayılmasına zemin hazırlasa da 10.yüzyıldan itibaren mezkûr kavramın hem mithatger hem pejoratif vurgularla kullanıldığı görülmektedir. Mithatger kullanımıyla modernlik; yeniliklere, gelişmeye açık olan, mevcut olanla yetinmeyen, yetkeye direnen bir niteliğe sahiptir. Pejoratif kullanımıyla ise modernlik; moda düşkünlüğünü, elde edilenlerin anlamını kavramaksızın her yenilikle özdeşleşme özentisini, kolaycılığı, özgürlük yozlaşmasını çağrıştırmaktadır (Calinescu, 2010: 13; Ilgaz, 2005: 53). Bu pejoratif veçheyle modern olmak, Marx'ın ifadesiyle “katı olan her şeyin buharlaşıp gittiği” bir evrenin parçası olmaktır. İktibas edilen bu anlam; insan için sürekliliği olan ve genellikle bir mana ifade eden nesne ya da olguların, geçici ve taklit olanlar uğruna terkedilmesini zikretmektedir (Berman, 2006: 27; Taylor, 2011: 14).

Günümüzde “düşüncedeki açıklık, özgürlük, otoritelerden bağımsızlık ve en yeni ve en son dile getirilmiş düşünceler” (Cevizci, 2005: 1178) biçiminde ifade edilen modern kavramı daha ziyade bilimsel ve sosyal yaşamdaki gelişmelerle bu anlama bürünmüştür. Modernlik, bir sıfat olarak kullanıldığında da yüklendiği kavrama “iyi olma” durumu atfetmektedir. Modern insan, modern kadın, modern yaşam gibi kullanımlarda mezkûr kavram yüklendiği kavrama bir değerlilik katmaktadır. Buna karşılık modern olmayan da eski, tutucu gibi menfi anlamlara hedef olmaktadır (Şimşek, 2014: 7).

Bu minvalde modern kadın imgesinden ne anlaşıldığından bahsetmek gerekirse İmparatorluktan Cumhuriyete kadının toplumsal yaşamının düzenlenişinde önemli inkişaflar olmakla birlikte kadının geleneksel rollerinden ödün vermeden toplumsal alanda sahne almasına izin verilmiştir. Osmanlı toplum yapısında zaman zaman (örneğin III. Osman Dönemi) kadının belli günler haricinde ev dışına çıkışı bile yasaklanır olmuştur. Bu duruma kıyasla Cumhuriyet ile beraber Atatürk tarafından çizilen ideal ve modern kadın tipi büyük bir gelişmeyi gözler önüne sermektedir. Ailede, içtimai alanda ve devlet idaresinde erkeklerle eşit haklara sahip olarak tasavvur edilen Cumhuriyetin ideal/modern kadın tezahürü hem aile içi rolleri daha da sağlamlaştırılmış bir anne/eş/ev hanımı olmakta hem de çalışma hayatının içine çekilerek ekonomik sahada yeni roller edinmektedir. Bu durumda modern kadın belki görünürlük kazanmış ama geleneksel ve modern arasında bir köprü vazifesi görmesi beklenen daha da mükemmel ideal kadın tipine haiz olmuştur. Bu minval üzere kadın içtimai alanda eğitimciler, işçiler ve benzeri olarak konumlanırken öte yandan kültürel olarak meşru kadın davranışları dimağlara işlenmiştir. Daha sarıh bir ifadeyle toplumsal alanda karşı cinsle bir

arada bulunan kadın imgesi iffetli ve erişilmez olma ya da erkek kimliğine büründürülerek cinsiyetsizleştirilmesi gibi hususlarla inşa edilmiştir. (Bakacak, 2009: 628).

Günümüzde özellikle 90'lı yıllarda özel televizyonların kurulmasıyla reklam, modernliğe katılımın bir parçası olarak algılanmaya başlanmakta, dolayısıyla reklam gibi medya unsurları kadın ve erkeğe ilişkin toplumsal rol modellerini dönüştürerek yeniden sunmaktadır. Televizyonda kadınların sunumu ile ilgili yapılan araştırmalar (Altınel, 2002; Connell, 1998; Karaca & Papatya, 2011; Yılmaz, 2007; Özerkan, 2004 vb) kadın imgesi ile ilgili iyi kadınlar, rüya kız, annelik, ev kadınlığı ve güzellik mefhumundan mürekkep olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu doğrultuda iyi kadınlar imajı evcimen, duyarlı itaatkâr özellikler sergilerken; rüya kız imajı nazik, duyarlı, itaatkâr, alçakgönüllü, sevimli, bağımlı olma gibi hususiyetlere sahip görülmektedir. Annelik mefhumu yemek hazırlama, mutfak alışverişi, çocuk bakımı; ev kadınlığı mefhumu yer silme, bulaşık yıkama, tuvalet temizleme; güzellik mefhumu ise kadına dekor malzemesi olma, baştan çıkarıcı, çekici, mutlu, kendisine hayran olunan, kendine özen gösteren gibi birtakım roller ve dolayısıyla beklentiler zerk etmektedir. Yapılan bu çalışmalar medya aracılığıyla kadına atfedilen toplumsal rolün pekiştirilmesinin amaçlandığını ve 70'li yıllardan itibaren de bu rolde pek fazla değişiklik olmadığını göstermektedir. Zira tüketim sisteminin yaygınlaşmaya başlamasıyla birlikte tüketim davranışı modern kadın imgesinin kabul edilebilir bir olgusu haline gelmiştir. Modern medya dünyası modern kadın imgesinin anahtar öğelerini ev, aile, iş yaşamında denge kurma, sağlıklı ve güzel olma olarak lanse etmektedir. Genellikle medyada iyi ev kadınları, mutlu anneler, güzel bir fiziğe sahip, genç, bakımlı, özverili niteliklere sahip olarak sunulan kadınlar hem gelenekselliği hem de modernliği bağrında taşıyan bir görünümde telakki edilmektedir (Karaca & Papatya, 2011: 480-482). Keza modern kadın söylemleri ardında kadının gücünü parlak bir hediye paketi gibi dış görünümü ile elde edebileceğini iddia eden tüketim endüstrisinin hegemonyası bulunmaktadır (Güzel, 2014: 186). Kadının kendisinin gündelik yaşamda yerini alabilmesi için mükemmel görünmesi elzemdir. İdeal kadın imgesi, bir kadının iş bulabilmesi kamusal alanda yerini alabilmesi için bir ihtiyaç olarak varlığa gelmiştir. Pek çok iş başvurusunda karşılaşıldığı gibi "prezantabl" yani düzgün görünüşlü, şık ve bakımlı olma şartı ideal kadın imgesinin de çerçevesini çizmektedir. Bu ideal kadın standartlarına erişebilmek için kadın daha çok tüketim alanına çekilir ve tüketim araçları da mütemadiyen arzu edilen kadın imgesini pekiştirmek için çalışmaktadır (Işıkören, 2015: 125).

Modern kavramının ortaya çıkış menşei toplumsal hayat, bilimsel çalışmalar ve benzeri olgular olduğu düşünüldüğünde; sosyal bilimlerin çeşitli içerik yöntem ve kavramlarını kendine konu edinen Sosyal Bilgiler dersinin büyük bir önemi haiz olduğu düşünülmektedir. Nitekim çocukları gündelik hayatın gereklerine hazırlamak amacıyla ilk ve ortaokul öğretim programlarında yer alan Sosyal Bilgiler dersi, geçmişten günümüze ve hatta geleceğe yönelik olarak insanın toplumsal hayatına ilişkin çeşitli boyutları içermektedir. Genel olarak üzerinde söz birliğine varılmış belirli bir tanımı olmamasına rağmen Sosyal Bilgiler, ister vatandaşlık eğitimi amacıyla kültürel aktarımı gerçekleştirsin, ister bilim insanı bakışı kazandırmak için sosyal bilimlerin yöntem ve kavramlarıyla çalışmayı esas alsın, ister çocuğu topluma hazırlamak maksadıyla problem çözme becerileri kazandırmayı hedeflesin ya da daha sofistike ideallere sahip olsun, nihai olarak sosyal hayat ve bu hayatın içinde yaşamak için gerekli bilgi

beceri ve değerleri bireylere edindirmeyi amaçlamaktadır (Aslan, 2016: 4-6; Kabapınar, 2014: 2-4). Dolayısıyla Sosyal Bilgiler, gündelik hayatın toplumsal inşası ile yakından ilgilidir. Yorumlayıcı anlayışa göre toplumsal hayatın gerçekliği bireysel eylemlerin bir ürünü olarak var olmaktadır. Birey toplumsal yapıyı oluştururken, diğer yandan bu yapıdan etkilenmektedir. Gündelik hayatın inşasında birey, dışsallaştırma, nesnelleşme ve içselleştirme olarak üç önemli döngüsel aşamayla karşı karşıya kalmaktadır. Birey eylemlerini icra ettiğinde dışsallaştırma, bu dışsallaştırma eylemi sık sık tekrarlandığında kurumsallaşma ortaya çıkmaktadır. Kurumsallaşma, dışsallaştırılan eylemin nesnelleşmesidir. Böylece eylemin birey tarafından icra edildiği ve değiştirilebilirliği unutulur ve doğa yasası gibi kabul görür. Nesnelleşen bu değer ve eylemler toplumsallaşma sırasında yeni nesiller tarafından içselleştirilir ve bu döngü, gündelik hayatın gerçekliği haline gelir. Eylemin kurumsallaşmasıyla birlikte roller doğar. Tarihsel, kültürel, siyasi ve ekonomik bir geçmişe sahip olan toplumsal roller, toplumlar tarafından yeniden üretilmekte ve böylece onların doğal ve normal olduğu algısı güçlenmektedir. Birey kendisine atfedilen bu rolleri yerine getirmek için toplumsal hayata katılım gösterir. Bu katılım kimlik kavramını da beraberinde getirmektedir. Kimlikler de günlük hayat içerisinde üretilmekte, dışsallaştırılmakta, nesnelleşmekte ve içselleşmektedir. Bu kimlik örneklerinden birisi kadın kimliğidir. Bir annenin dışsallaştırma aracılığıyla icra ettiği kadın rolü, kızı tarafından içselleştirilmektedir. Bu içselleştirme sırasında kız çocuğu, bir yandan kendi kimliğini kazanırken, diğer yandan kız çocuğunun nasıl kadın olarak, oğlan çocuğunun da nasıl erkek olarak yetiştirileceğini öğrenir ve kendisi bir anne olduğunda da toplumun kendisinden beklediği kimliğine ait rolü yerine getirir (Metin, 2011: 75-77).

Sosyal Bilgiler dersinin gündelik hayatın toplumsal inşası üzerindeki yeri düşünüldüğünde, toplumsal cinsiyet açısından “modern kadın” algısının sorgulanmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, Sosyal Bilgiler dersinin penceresinden ortaokul öğrencilerinin “modern kadın” algılarını anlamak ve medyada sunulan modern kadın algısıyla karşılaştırma yapmaktır.

Yöntem

Araştırmanın amacı bağlamında bu çalışma, sanat temelli araştırma çerçevesinde tasarlanmıştır. Sanat temelli araştırma yaklaşımı, öğrencilerin sanatsal anlatımları vasıtasıyla çeşitli olay ya da olgulara yönelik algılarının yine kendi çizim ve görsel anlatılarından hareketle tespit edildiği bir nitel araştırma yöntemidir (Denzin & Lincoln, 2005; Eisner, 2002; Dotson, 2007). Psikoloji ve psikoterapi disiplinlerinde defaten faydalanılan çocuk çizimleri, çocukların dünyasını kendi perspektifleriyle anlamak amacıyla kullanılmaktadır (Leitch, 2008). Bu çalışmada da öğrencilerin çizmiş olduğu resimsel ve öyküsel anlatılar vasıtasıyla “modern kadın” kavramına yüklemiş oldukları anlamlar ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır.

Çalışma grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme tiplerinden ölçüt örnekleme yöntemi vasıtasıyla biçimlendirilmiştir. Dolayısıyla araştırmacılar, katılımcılarda, daha derin veriler elde etmek amacıyla gönüllülük ölçütü, gündelik hayatı daha iyi yansıtacağı düşünüldüğünden orta düzeyde sosyo-ekonomik yapıya sahip olma gibi ölçütler aramışlardır.

Çalışma, 2016-2017 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Çekmeköy ilçesindeki Hatice Mehmet Ekşioğlu Ortaokulunun 7. ve 8. Sınıflarına devam etmekte olan birer sınıf ile gerçekleştirilmiştir. Toplam sayısı 60 olan katılımcıların demografik özellikleri aşağıda sunulduğu gibidir.

Cinsiyet		Sınıf düzeyi	Sosyo-ekonomik yapı
K	E		
14	8	7.sınıf	Orta düzey
19	19	8.sınıf	Orta düzey

Veri toplama araçları

Öğrencilere yöneltilen “Modern kadın deyince ne anlıyorsunuz? Sizce modern kadın nasıl olmalıdır?” sorularıyla araştırmanın veri toplama süreci başlatılmış ve öğrencilere tasavvurlarındaki modern kadını çizmeleri için kâğıtlar dağıtılmıştır. Daha sonra çizimlerinin arkasına modern kadını öykülemeleri istenmiştir. Böylece öğrenciler önce modern kadın imgelerinin resimsel anlatılarını ortaya koymuşlar, bunu takiben resimsel anlatılarında ifade etmek istedikleri duygu, düşünce ve algıları da içeren resimsel anlatılarının kapsamında bir öykü oluşturmuşlardır. Bu öyküyle öğrencilerin resimlerde kullandıkları göstergelerle öykülerde kullandıkları göstergeler arasındaki tutarlılık gözetilmiş, fikirlerinin kesif bir şekilde anlaşılması temin edilmiştir. Ayrıca öğrencilere açık uçlu bir soru formu verilerek en çok seyrettikleri kanallar, programlar vs. sorularak modern kadın algılarının oluşumundaki değişkenler tespit edilmeye çalışılmıştır.

Verilerin analizi

Bireyler arasında etkili bir iletişim sağlayabilmek için çevrelerindeki bütün göstergelerin analiz edilmesi elzemdir. Ancak yoğun bir iletişim ağının örüldüğü günümüzde her bireyin çevresindeki göstergeleri anlayıp yorumlaması mümkün olmamaktadır. Bu durumda iletilerin içinde bulunan göstergelere yüklenen anlamı ortaya çıkartmak büyük bir öneme sahiptir. Bu doğrultuda araştırmanın verilerini çözümlenmede göstergebilimsel analiz tekniğine başvurulmuştur. Göstergeyi bazı veçhelerden bir bireyin/nesnenin yerine konularak onu yansıtmaya niteliğine sahip bir şey olarak tasvir eden Pierce, bu göstergeleri üç şekilde sınıflandırmaktadır. Bunlar; nesnesiyle arasında bir ilişki olan, işaret ettiği olgu/nesneyi doğrudan yansıtan görüntüsel gösterge, nesnesi ortadan kalktığında kendisini gösterge yapan özelliği hemen yitirecek olan ama yorumlayan bulunmadığında bu özelliği yitirmeyecek olan belirti gösterge ve insanlar arasında anlaşmaya dayanan yorumlayan olmadığında kendisini gösterge yapan özelliği bulunmayan sembol/simgesidir.

Araştırmada öğrencilerin “modern kadın” algılarını resimsel ve öyküsel anlatılarını çözümlenmek amaçlandığı için göstergebilimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmada da öğrencilerin resimsel ve öyküsel anlatıları Pierce’nin göstergebilimsel analiz tekniği esas alınarak çözümlenmiş ve daha sonra Barthes’in kuramına dayalı olarak göstergenin neyi temsil ettiğinin yanıtı olarak düz anlam, göstergenin nasıl temsil edildiği sorusuna cevap olarak ta yan anlam üzerinde durulmuştur. Zira anlamın oluşma süreciyle ilgili bir etkinlik

olarak resimsel ve öyküsel anlatılar, sahibinin deneyimlerini, duygu, düşünce ve tutumlarını göstergeler aracılığıyla varlık alanına taşımaktadır. Bu göstergelerin kolayca algılanan bir düz anlamı bulunduğu gibi üstü kapalı bir içeriği muhteva eden bir yan anlamı da olabilmektedir (Çağlar, 2012: 22-27; Yılmaz & Temizkan, 2013; Türkcan, 2013: 587). Elde edilen verilerin güvenilirliğini sağlamak amacıyla araştırmacılar ayrı ayrı çözümler yaparak tutarlılığı denetlemiştir. Bunu takiben çalışma dışından bir araştırmacının çözümlemesine de başvurarak elde edilen verilerin uyumluluğu konusunda fikir birliğine varılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın verileri “Modern kadın deyince ne anlıyorsunuz?”, “Sizce modern kadın nasıl olmalıdır?” soruları yöneltildiğinde öğrencilerin zihninde çağrıştırdıklarını bir resim olarak çizmeleri ve çizdikleri bu resmin anlamına ilişkin bir öykü oluşturmaları yoluyla elde edilmiştir. Öğrencilerin resimsel anlatıları ve öykülemeleri göstergebilimsel analize tabi tutulmuştur. Aşağıdaki tabloda araştırmaya katılan öğrencilerin kullandıkları gösterge türleri sunulmuştur.

Tablo 1. Öğrencilerin kullandıkları gösterge türleri

Kullanılan gösterge türü	7.sınıf		8.sınıf		Toplam
	K	E	K	E	
Görüntüsel gösterge	12	7	18	17	54
Belirti	1	1	1	1	4
Simge	1	0	0	1	2

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi öğrencilerin çoğunluğunu resimsel anlatılarında görüntüsel gösterge türünü kullanmışlardır. Görüntüsel gösterge belirttiği şeyi doğrudan temsil eden ve gösteren ile gösterilen arasında doğal bir ilişkinin bulunduğu gösterge tipidir.

Öğrencilerin “Modern kadın deyince aklınıza ne geliyor?” sorusuna yönelik olarak çizdikleri resimsel anlatılarının verdiği ana mesaj ve çizimlerini yaparken kendilerine yöneltilen sorular doğrultusunda aşağıdaki temalar elde edilmiştir.

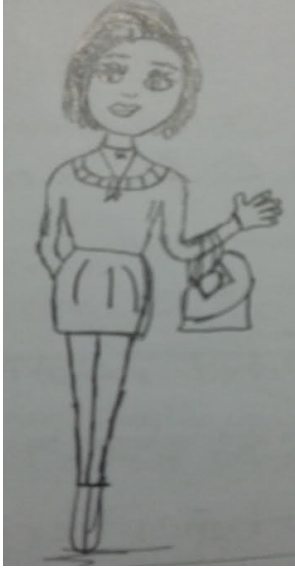
Temalar	Kız	Erkek	Toplam
Dış görünüş	30	27	57
Zenginlik	26	28	54
Spor yapma	27	19	46
Sosyal medya kullanımı	29	26	55
Diğer	12	16	28

Yukarıdaki tablo incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin hemen hepsinin modern kadın algısının dış görünüşe dayandığı fark edilmektedir. Yine öğrencilerin büyük çoğunluğunun modern kadını sosyal medya kullanıcısı olarak tasavvur ettiği görülmektedir. Üçüncü olarak da zenginlik teması öğrencilerin modern kadın algısını belirleyen önemli bir etken olarak ortaya çıkmaktadır. Aşağıda bu temalara ilişkin olarak öğrencilerin resimsel anlatılarından birer örnek verilerek göstergebilimsel analizi ile birlikte sunulmuştur.

Dış görünüş teması

Araştırmaya katılan öğrencilerin resimsel anlatıları ve öykülemeleri göz önüne alındığında modern kadın algılarında dış görünüş temasının önemli bir yer teşkil ettiği görülmektedir. Bu doğrultuda bir kız bir de erkek öğrencinin dış görünüş teması ile ilgili resimsel anlatıları sunularak göstergebilimsel analizleri yapılmıştır.

Şekil 1. Pelin'in resimsel anlatısı

Pelin'in resimsel anlatısında dış görünüş itibariyle şık ve moda uyumlu bir giyim ve vücut ölçüleri olarak ideal manken tipi dikkat çeken öğeler arasında yer almaktadır. Pelin öykülemesinde ve görüşme esnasında verdiği ifadede *modern kadın şık olmalı, mini etek giymeli, spor yaparak vücut ölçülerini korumalı* şeklinde düşüncelerini dile getirmektedir. Televizyonda en çok seyrettiği programlar sorulduğunda da Pelin, No: 309 ve Kiralık Aşk adlı dizileri seyrettiğini söylemiştir. Bu minvalde Pelin'in modern kadın algısı ile seyretmekte olduğu dizilerde sergilenen modern kadın imajının örtüştüğü görülmektedir. Pelin'in resimsel anlatısının göstergebilimsel analizi de göz önüne alındığında modern kadın algısının *şık ve süslü* gibi dış görünüme ait kavramlarla belirlendiği görülmektedir.

Tablo 2. Pelin'in resimsel anlatısının analizi

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan anlam
Görüntüsel	İnsan	Kadın	Şık, süslü, fit bir vücut	Kadınlar, şık ve süslü olursa modern olur.

Araştırmaya katılan Selim'in resimsel anlatısı da dış görünüş temasında sınıflandırılmıştır.

O da Pelin gibi ince belli, moda uyumlu giyinen bir kadın resimlemiştir. Pelin'in çiziminden belirgin olarak göze çarpan fark uzun saçlı bir imge oluşturulmasıdır. Selim kaleme aldığı öykülemesinde ve kendisine "bu çizimle ne anlatmak istedin?" diye sorulduğunda modern kadının şık ve moda uyumlu giyindiğini, kuaförde saçlarını yaptırdığını, zayıf olduğunu aksi takdirde moda uyumlu giyinemeyeceğini ifade etmiştir. Selim'e televizyonda en çok seyrettiği programlar sorulduğunda ise Cesur ve Güzel ve No: 309'u izlediğini ifade etmiştir. İzlediği programlarda dikkate alındığında Selim'in modern kadın algısının zayıf, ince belli, moda uyumlu giyinen kadınlar olarak teşekkül etmesinin televizyon sunumlarıyla paralel olduğu görülmektedir.

Şekil 2. Selim'in resimsel anlatısı

Tablo 3. Selim'in resimsel anlatısının analizi

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan anlam
Görüntüsel	İnsan	Kadın	Modaya uygun giyim ve zayıf	Kadınlar zayıf olur, moda uyumlu giyinirse modern olur.

Sosyal medya kullanımı teması

Katılımcıların, resimsel anlatılarının hususiyetleri itibariyle sosyal medya kullanımı ikincil olarak önem verdikleri bir mefhum olarak ortaya çıkmaktadır. Bu temayla ilgili olarak çizilen iki örnek ve göstergebilimsel analizleri ise şöyledir.

Şekil 3. Helin'in resimsel anlatısı

Helin resimsel anlatısında elinde telefon olan bir kadın imgelemiştir. Kadının elindeki telefon da özellikle *I Phone* yazısıyla vurgulanmıştır. Modern kadını betimlediği öyküde ise Helin, bilhassa sosyal medya kullanma, telefonla mütemadiyen iletişimde bulunma tabirlerini kullanmıştır. Neden böyle düşündüğü sorulduğunda ise televizyonda bütün programlarda sosyal medya kullanıldığını, dizilerde herkesin elinde son model telefonlar olduğunu belirterek televizyonun modernlik algısının oluşmasındaki rolüne gönderme yapmıştır.

Tablo 4. Helim'in resimsel anlatısının analizi

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan anlam	
	Görüntüsel gösterge	İnsan, eşya	Kadın, telefon	Telefon kullanımı, marka	Son model telefon kullanmak modernliğin belirtisidir.

Şekil 4. Halim'in resimsel anlatısı

Araştırmaya katılan öğrencilerden Halim'in resimsel anlatısında yine telefon kullanma ve telefonun üstündeki şekil ile telefonun markasını belirtme önemli bir öge olarak karşımıza çıkmaktadır. Pelin, telefonun markasını yazılı olarak belirtirken Halim sadece amblemini kullanarak markaya vurgu yapmaktadır. Öykülemesindeki anlatıma bakıldığında ve kendisine sorulduğunda I Phone kullanımının grup içinde önemli bir statü oluşturduğunu ifade etmekte ve sosyal medya kullanmanın modernlik göstergesi olduğunu çeşitli sosyal medya araçlarını kullanmayanların demode olduğunu dile getirmektedir. Televizyonda en çok seyrettiği programlar sorulduğunda ise belli bir program izlemediğini, televizyonu açtığında eğlenceli görünen her programı izlediğini ifade etmiştir. İzlediği programların modern kadın algısının oluşmasında herhangi bir etkisinin olup olmadığı sorulduğunda televizyonda sosyal medyanın önemli bir şekilde vurgulandığını, mütemadiyen çeşitli sosyal medya araçlarının kullanımının ön plana çıkarıldığını, kendisinin çiziminde sadece telefonu belirtmesinin sebebinin telefonun her an taşınabilir özelliği olduğundan dolayı olduğunu dile getirmiştir.

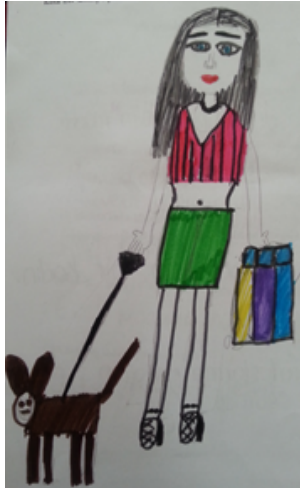
Tablo 5. Halim'in resimsel anlatısının analizi

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan anlam
Görüntüsel gösterge	İnsan, eşya	Kadın, telefon	Telefon marka	Marka telefon kullanmak modernliğin bir göstergesidir.

Zenginlik teması

Araştırmaya katılan öğrencilerin münhasıran vurgu yaptığı temalardan biri zenginlik temasıdır. Katılımcıların ifadeleriyle zenginlik teması; havuzlu villalar, yüksek rezidanslar, sürekli alışveriş ve pahalı arabalar gibi öğeleri kapsamaktadır. Bu temaya ait bir erkek bir kız öğrencinin resimsel anlatıları ve analizleri şöyledir.

Şekil 5. Burcu'nun resimsel anlatısı

Burcu'nun resimsel anlatısında alışverişteki bir kadın imgelemiştir. Elindeki renkli poşetlerle kadın aynı zamanda dış görünüş itibarıyla de Pelin ve Selim'in imgelemleri ile uyum içindedir. Burcu resimsel anlatısında daha çok dış görünüş temasına gönderme yaparken, öykülemesinde bu kadının alışverişe gittiğini, modern kadının sürekli alışveriş modunda olduğunu, bol para harcadığını ifade etmiştir. Seyrettiği televizyon programları sorulduğunda İşte Benim Stilim gibi moda programlarını izlediğini ifade etmiştir. Burcu'nun izlediği programlarla modern kadın algısı arasında âhengdâr bir durum gözlenmektedir.

Tablo 6. *Burcu'nun resimsel anlatısının analizi*

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan anlam
Görüntüsel gösterge	İnsan, eşya	Kadın, poşet	Alışveriş yapma	Modern kadın mütemediyen alışveriş yapar.

Katılımcılardan Utku insan resmi çizmeyi beceremediğini söylemiş ama yine de çizim yapmış ve öykülemesinde bu çizimin ne anlama geldiğini ifade etmiştir. Utku'nun resimsel anlatısında görüldüğü gibi havuzlu bir ev, havuzun kenarında uzanan bir kadın ve ona hizmet eden bir hizmetçi bulunmaktadır. Utku'ya göre modern kadın havuzlu bir villada yaşar, hizmetçileri vardır ve dolayısıyla zengindir. Resimsel anlatıda hizmetçiyi de kadın olarak resmeden Utku, bir anlamda modernliği zenginlik olarak imgelerken fakirliği ya da hizmetçi gibi alt sosyoekonomik sınıfa ait olmayı modern olmama olarak tasvir etmektedir. Kendisine en çok seyrettiği televizyon programları sorulduğunda ise Kiralık Aşk dizisinin ilk sırada yer aldığını ifade etmektedir.

Şekil 6. Utku'nun resimsel anlatısı

Tablo 7. *Utku'nun resimsel anlatısının analizi*

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan anlam
Görüntüsel gösterge	İnsan, bina	Kadın, hizmetçi, villa, havuz	Zenginlik	Modern kadın zengindir.

Utku'nun en çok izlediği televizyon programı da onun modern kadın algısıyla uyum içinde bulunmaktadır. Resimsel anlatısında yer alan villa, havuz ve hizmetçi gösterenleri zenginlik temasına atıf yapmakta ve modern kadının zenginlik mefhumu içinde teşekkül etmesini sağlamaktadır.

Spor yapma teması

Katılımcıların modern kadın algılarında vurguladıkları diğer bir tema da spor yapma temasıdır. Araştırmada yer alan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu modern kadının bir spor salonuna gittiğini ya da açık alanda koşu yaptığını ifade etmişlerdir. Bu temaya ilişkin öğrencilerin resimsel anlatıları ve analizlerinden kız ve erkek katılımcı olmak üzere birer örnek sunulmuştur.

Şekil 7. Emre'nin resimsel anlatısı

Emre'nin resimsel anlatısında spor salonunda müzik eşliğinde yürüyüş bandında bir kadın imgelenmiştir. Emre istediği gibi resmetmeyi beceremediğini dile getirmiş, resimsel anlatıda vurgulamak istediği unsurları öykülemesinde ifade ettiğini söylemiştir. Resimsel anlatı ve öyküleme göz önüne alındığında Emre, modern kadının spor yaptığını, spor yaparken ünlü markaların moda olan giysilerini tercih ettiğini ve özellikle haftanın belli gün ve saatlerinde düzenli olarak spor yapabilmek için bir spor salonuna üye olduğunu belirtmiştir.

Tablo 8. *Emre'nin resimsel anlatısının analizi*

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan anlam
Görüntüsel gösterge	İnsan, spor aleti	Kadın, yürüyüş bandı, marka	Spor yapma	Modern kadın bir spor salonunda marka giysilerle spor yapar.

Şekil 8. Didem'in resimsel anlatısı

Didem'in resimsel anlatısında deniz kenarında koşu yapan bir kadın imgenlenmektedir. Didem de Emre gibi modern kadının spor yaptığını ve ünlü markalara ait spor giysilerini giydiğini, kadının ayakkabı ve giysilerinde markaların amblemlerini belirtmeye çalıştığını, ama mutlaka bir salona gitmesi gerekmediğini, televizyon dizilerinde kadınların sahilde, ormanlık alanlarda koşu yaptığını ifade etmiştir.

Tablo 9. Didem'in resimsel anlatısının analizi

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan anlam
Görüntüsel gösterge	İnsan, spor giysileri	Kadın, marka	Spor yapma	Modern kadın marka giysilerle spor yapar.

Diğer teması

Bu tema altında dış görünüş, zenginlik ve spor yapma teması kapsamında yer almayan ancak kendi aralarında da bir tema oluşturulamayacak farklı imgelemlerin ortaya konulduğu resimsel anlatılar yer almıştır. Bu farklı imgelemlerden yönetici, sıradan görünme, bekâr ve özgür, entelektüel, iş kadını, sivil toplum kuruluşu üyesi olma gibi temalar sayılabilir. Bu temalardan birkaç örnek aşağıda sunulmuştur.

Şekil 9. Deniz'in resimsel anlatısı

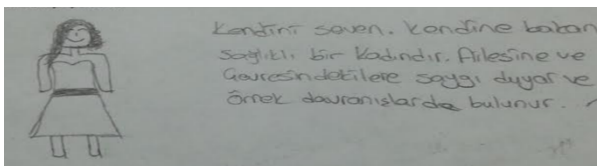

Deniz'in resimsel anlatısında kanatları ve elinde değneği bulunan bir kadın imgenlenmektedir. Deniz'in öykülemesinde ve kendisine ne anlatmak istediği sorulduğunda ifade ettiğine göre kadın, elindeki değnekle dünyayı yönetmektedir ve kanatları ise onun bir melek gibi merhametli olduğunu göstermektedir. Bu merhametin yanı sıra yüzündeki asi ifadenin varlığı onun gücünü temsil etmektedir. Katılımcıların resimsel anlatılarından farklı olarak Deniz'in resimsel anlatısı görüntüsel, belirti ve simge gösterge türlerine sahiptir. Diğer bir ifadeyle Deniz, soyut düşünme düzeyine ulaşmış bir bakış açısı sergilemektedir.

Tablo 10

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan anlam
Görüntüsel+ belirti simge	İnsan, değnek, kanat	Kadın, sihirli denek, melek kanatları	Yönetici, merhametli, güçlü	Modern kadın güçlü, merhametli bir yöneticidir.

Şekil 10. Ahmet'in resimsel anlatısı

Ahmet'in resimsel anlatısında diğer katılımcılardan farklı olarak biçimsel özelliklerden ziyade öze ilişkin betimlemeler yapılmıştır. Dış görünüş olarak sıradan bir kadın çizen Ahmet ifade etmek istediklerini çizimle anlatamayıncaya, çizimin yanına yazılı olarak düşündüklerini dile getirmiştir. Ona göre modern kadın

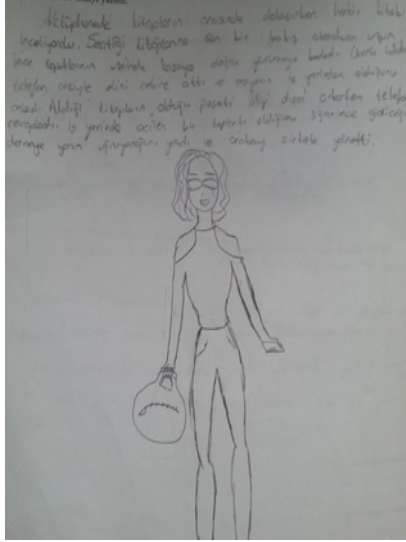
anlatamayıncaya, çizimin yanına yazılı olarak düşündüklerini dile getirmiştir. Ona göre modern kadın

hem kendisine hem de çevresine sevgi ve saygı gösteren kişidir. Modernlik algısını dış görünüşle sınırlı kalmayan sevgi saygı gibi değerlerle ortaya koyan Ahmet'e televizyonda en çok seyrettiği programlar sorulduğunda Diriliş Ertuğrul cevabını vermiştir. Televizyondaki diğer yapımlara nazaran geleneksel değerlere daha fazla atıfta bulunan bu yapımın Ahmet'in modern kadın algısının oluşmasında etkili olduğu düşünülebilir.

Tablo 11. Ahmet'in resimsel anlatısının analizi

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan anlam
Görüntüsel gösterge	İnsan	Kadın	Sıradan giyim	Modern kadın dış görünüş itibariyle sıradan olabilir.

Şekil 11. Arda'nın resimsel anlatısı

Arda resimsel anlatısında dış görünüş olarak ince, zarif ve şık giyinen bir kadın imgesi çizmiştir ve hemen üstüne hayalindeki modern kadını ayrıntılı betimlemiştir: “Kütüphanede kitapların arasında dolaşırken her bir kitabı inceliyordu. Seçtiği kitaplarına son bir bakış atarken uzun ince topuklarının üzerinde kasaya doğru yürümeye başladı. Ücreti öderken telefon sesiyle elini cebine attı ve arayanın iş yerinden olduğunu anladı. Aldığı kitapların olduğu poşeti alıp dışarı çıkarken telefonu cevapladı. İş yerinde acilen bir toplantı olduğunu öğrenince gideceği derneğe yarın uğrayacağını yazdı ve arabayı şirkete yöneltti.”

Tablo 12. Arda'nın resimsel anlatısının analizi

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan anlam
Görüntüsel + simge	İnsan, eşya	Kadın, gözlük, kitap	Entelektüel, iş kadını, STK'lara üyelik	Modern kadın kitap okur, şirkette çalışır, derneklere üye olur.

Modern olmanın göstergelerinden biri Arda için kitap okumaktır. Arda'nın kitap okumanın diğer bir ifadeyle entelektüel olmanın simgesi olarak gözlük nesnesini kullandığı görülmektedir. Yazılı metninde de belirttiği gibi Arda'nın modern kadını entelektüel olma, çalışma hayatında yer alma, sivil toplum kuruluşlarında çalışma gibi niteliklere sahiptir.

Şekil 12. Ezgi'nin resimsel anlatısı

Ezgi resimsel anlatısında zarif bir kadın imgeleminde bulunmuş, ayırt edici bir simge olarak kadının boynunda ay yıldız olan bir kolye çizmiştir. Resimsel anlatısının hemen altında ise yazılı olarak şöyle bir betimleme vardır: “Bekâr ve özgür. İstanbul'da yaşıyor. Hanımefendi ve verdiği cevaplar adeta roman açıklaması gibi. Çevresindekilere göre çok asil ve ağırbaşlı.” Ezgi'nin resimsel anlatısı ve betimlemesi bir arada düşünüldüğünde; ay yıldızlı kolyenin yansıttığı sosyal demokrat bir kadın olma özelliği ile bekâr ve özgür olma gibi niteliklerin kadının sosyal hayattaki bireyselliğine atıfta bulunduğu düşünülebilir. Yine modern kadının büyük şehirde yaşadığı ifadesi de sosyal hayatın içindeki bireyselleşmeye vurgu yapmaktadır. Roman gibi açıklamalar yapma entelektüelliğe, ağır başlı ve asil olma ise davranışlarda farkındalığa

odaklanmaktadır.

Tablo 13. Ezgi'nin resimsel anlatısının analizi

Gösterge türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan anlam
Görüntüsel simge	+ İnsan, eşyası	süs Kadın, kolye	Özgür ve entelektüel kadın	Modern kadın özgür bir bireydir.

Genel olarak değerlendirildiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun modern kadın algısının dış görünüşten ibaret olduğu fark edilmektedir. Özellikle modayı takip etme ve şıklık vazgeçilmez bir unsur olarak görünmektedir. Yine teknoloji ve sosyal medyayı kullanma faktörünün de öğrencilerin modern kadın algısında biçimsel bir özellik olduğu söylenebilir. Hatta bazı katılımcıların modern kadının kullanacağı telefon markasını ve modelini de ayrıntılı belirttiği göze çarpmaktadır. Yine her iki sınıftan da 7 öğrencinin uzun boylu, sarışın renkli gözlü olarak modern kadını betimlemesi dikkat çekici bir durumdur.

Sonuç ve Tartışma

Bireylerin sosyal anlamda erkek ya da kadın varlıklarına atıfta bulunan toplumsal cinsiyet kavramı, cinsiyete ilişkin rollerin toplum tarafından oluşturulan bir takım kurgular olduğunu ifade etmektedir. Biyolojik olarak kadın ya da erkek olmanın ötesine geçen toplumsal cinsiyet olgusu sosyalleşme sürecinde öğrenilmekte, dolayısıyla kadın, çocukluğundan başlayarak kendi görünüşüne önem vermeyi öğrenerek bunu alışkanlık haline getirmekte başta erkekler ve diğer kadınlar için “seyirlik nesne” olarak lanse edilmektedir. Bu da toplum içerisindeki erkek hegemonyasını ve yanı sıra kapitalist ekonomiyi destekleyen bir işlev görmektedir. Velhasıl kadınlar medyanın çeşitli araçlarında tek tipleştirilerek yansıtılmakta ve pekiştirilmektedir. (Işıklar, 2014: 267; Aydın vd. 2014: 170; Aydın, 2014: 214). Örneğin televizyonda kadınların sunumu ile ilgili yapılan araştırmalar (Connell, 1998; Altınel, 2002; Arima, 2003; Hızal, 2004; Demir, 2006; Fernandez & Vicente, 2007, Güzel, 2013 vb.), reklam, dizi gibi medya öğelerinin kadına ve erkeğe ilişkin rol modellerini sunarak bu rol modeller arasında kadının ilgilenmesi gereken alanların da zerk edilmesini sağlamaktadır. Böylece kadının toplum içindeki konumu belirlenir ve ona giydirilen toplumsal rol pekiştirilir. Modern medya dünyasında güzel ve bakımlı kadınlar, en önemlisi karşı cinsin takdirini kazanan kadınlar olarak betimlenen kadın imgesi bireysel kimliğini bedeniyle özdeşleştiren bir mefhum olarak yaratılmıştır. Zayıf, güzel ve atletik olarak sunulan bu imge toplumsal bir ideal olarak gösterilmektedir (Karaca & Papatya, 2011: 497). Bu araştırmanın sonucu olarak ortaokul öğrencilerinin hemen hepsinin modern kadın algısının dış görünüşle bağlantılı olduğu düşünülürse toplumsal cinsiyet rollerinin kazanılmasında medyada sunulan ve pekiştirilen ideallerin toplumsallaşma sürecinde önemli etkisi olduğu düşünülmektedir.

Sanayileşmenin güçlendirdiği kapitalizm, toplumların tüketim toplumlarına dönüşmesinde ana faktördür. Kadın ister iş alanında ister sadece ev alanında ya da her ikisinde de rol alsın aile ekonomisindeki konumu sebebi ile tüketim unsuruna dönüştürülmüştür. Bu sistemde güzellik niteliksel anlamını yitirmiş, giyim, kozmetik ve sağlıklı yaşam gibi ürünlerle niceliksel bir görünüme bürünmüştür. Giyimi, görünümü ve kullandığı ürünlerle popüler yaşam tarzına sahip olamayan kadın, çağdışı kalmak tehdidiyle karşı karşıyadır (Güzel, 2013: 38). Katılımcıların yansıttığı modern kadın da niceliksel bir güzellik arz etmekte ve belirli ürünlerin kullanıcısı olarak hem tüketim sisteminin bir parçası haline gelmekte hem de bireysel kimliğini bu ürünlerin markalarıyla özdeşleştirmektedir. Diğer yandan Giddens modernliğin kapitalizm, endüstriyalizm, gözetim kapasiteleri ve askeri güç olarak dört temel kurumunu olduğunu ifade etmektedir (Saygın, 2016: 72). Dolayısıyla kapitalizm ve endüstriyalizmin en önemli unsurunun tüketim olgusu olduğu düşünüldüğünde

kadının dış görünümüyle neden bu kadar ilişkilendirilmeye çalışıldığı aşikâr bir durumdur. Zira modern kadın söylemlerinin arkasında kadının dış görünümünden başka özelliklerini yok sayarak kadını erkeğin karşısında daha güçsüz kılarak, bu gücü ancak güzellik endüstrisi ile kazanabileceğini (Güzel, 2014: 186) işleyen bir mülâhaza mevcuttur.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda Sosyal Bilgiler dersinin kapsamı içinde olan toplumsal rol, kimlik gibi kavramların öğretiminde öğrencilerin modernlik kavramını sorgulamaları ve medyanın bu kavramın oluşmasındaki etkisini analiz etmeleri sağlanmalıdır. Modernlik gibi pek çok kavramın biçimsel özelliklerinden ziyade özsel niteliklerine değinilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Kaynakça/References

- Altınel, Y. H. (2002), Kozmetik Reklamlarında Kadın ve Nesne İlişkisi, Kilad, Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Araştırma Dergisi, Sayı 1, Bahar.
- Anderson, P. 2003. Tarihten Siyasete Eleştiri Yazıları, (Çev: Simten Çoşar), İletişim Yayınları, İstanbul. 2003, s.78.
- Arıma, A., N. (2003), Gender Stereotypes in Japanese Television Advertisements, Sex Roles, Vol 49, No 1-2, July.
- Aydın, B., Karbay, E. B. & Kurt, M. 2014. Kuzey ve Güney'in Doğu Batı Ekseninde Çözümlemesi: Dizideki Kadınlık, Erkeklik Halleri. İçinde Toplumsal Cinsiyet ve Medya (ed. Huriye Kuruoğlu ve Bermal Aydın). 267-299. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Aydın, B. 2014. Tür Filmlerinde Toplumsal Cinsiyet Kalıpları. İçinde Toplumsal Cinsiyet ve Medya (ed. Huriye Kuruoğlu ve Bermal Aydın). 267-299. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Berman, M. 2006. Katı Olan Her Şey Buharlaşıyor. (Çev.: Ümit Altuğ, Bülent Peker), İletişim Yayınları. İstanbul. s. 27.
- Calinescu, M. 2010. Modernliğin Beş Yüzü, (Çev.: Sabri Gürses), Küre Yayınları, İstanbul. s. 13.
- Cevizci, A. 2005. Paradigma Felsefe Sözlüğü, (6. Baskı), Paradigma Yayınları, İstanbul 2005.
- Connell, R.,W. (1998), Toplumsal Cinsiyet ve İktidar, Çev. Cem Soydemir, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Çağlar, B. 2012. Bir İletişim Biçimi Olarak Göstergibilim. EUL Journal of Social Sciences (III:II) LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi December 2012 Aralık.
- Demir, Kula, N. (2006), Kültürel Değişimlerin Reklamlarda Kadın ve Erkek Rol-Modellerine Yansıması, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 16, Sayı 1, Elazığ.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y.S. (2005). The sage handbook of qualitative research (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Dotson, M. L. (2007). Educational criticism, a form of arts-based educational research for studying teachers. Journal of Ethnographic and Qualitative Research, 1, 11-20.
- Eisner, E. W. (2002). The arts and the creation of mind. New Haven: Yale University Press.

- Fernandez, F., V. Ve Vicente, J., M., M. (2007), Gender Stereotypes in Spanish Television Commercials, Sex Roles, 56.
- Güzel, E. 2013. Kültürel Bağlamda Kadın ve Güzellik. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Antropoloji Ana Bilim Dalı Doktora tezi. İstanbul.
- Güzel, E. 2014. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık ve Medyanın Rolü. Global Media Journal: TR Edition 4(8) Spring 2014.
- Habermas, J. 2010. “Modernlik: Tamamlanmamış Bir Proje”, Dipnot Dergisi, (2. Baskı), Sayı:1, 2010, s.29-41.
- Hızal, Gençtürk, G., S. (2004), Kadın Kimliğinin Kurulmasında Marka Stratejileri, Koş Süreyya Koş, Kadın Çalışmalarında Disiplinlerarası Buluşma, İkinci Cilt, Yeditepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Mart.
- İlgaz, t. 2005. “Eskiler ve Modernler Bitmeyen (Siyasi) Tartışma”, Düşünen Siyaset Düşünce Dergisi, Lotus Yayınevi, Sayı: 21, Ankara 2005, 53-62, s.53-54.
- Işıklar, U. 2014. Zeki Demirkubuz Sinemasında Toplumsal Cinsiyet Temsilleri. İçinde Toplumsal Cinsiyet ve Medya (ed. Huriye Kuruoğlu ve Bermal Aydın). 267-299. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Karaca, Y. & Papatya, N. 2011. Reklamlardaki Kadın İmgesi: Ulusal Televizyon Reklamlarına İlişkin Bir Değerlendirme. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2011. C.16. S.3. s.479-500.
- Leitch, R. (2008). Creatively researching children’s narratives through images and drawings. In P. Thomson (Ed.), Doing visual research with children and young people, (pp. 37-59). New York: Routledge.
- Mehmet Emin Şimşek, 2014, Moderniteden Postmoderniteye Uzanan Bir Köprü: Zygmunt Bauman. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Anabilim Dalı YL tezi. Erzurum.
- Metin, A. 2011. Kimliğin Toplumsal İnşası Ve Geleneksel Kadın Kimliğinin Aktarımı. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2(1): 74-92.
- Saygın, A. U. 2016. Anthony Giddens’in Sosyolojisinde Modernliğin Boyutları. Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi. 2016. C. 1. S. 2. (69-80).
- Taylor, C. 2011. Modernliğin Sıkıntıları, (2. Baskı), (Çev.: Uğur Canbilen), Ayrıntı Yayınları. İstanbul. s.14.
- Türkcan, B. (2013). Çocuk Resimlerinin Analizinde Göstergibilimsel Bir Yaklaşım, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, Sayı: 13(1), S. 585-607, İstanbul.
- Yılmaz, M. & Temizkan, M. (2013). Türkiye Cumhuriyeti’nde Tedavüle Sürülen Banknotların Göstergibilimsel Çözümlemesi. İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi - Sayı 36 / Bahar 2013. Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Süreli Elektronik Dergi.